

Kampen for kyst-Norge

Den nåværende fiskeriminister er ikke den første som har kjempet for kystfolkets interesser.

I Cancelli Promemoria av 25/2-1812 om «Vor Territorial-Højheds Grændse udi Søen» er nedfelt en beregningsmåte for norsk sjøterritorium. Denne beregningsmåte ble bestridt av vår «venn» Storbritania. I tiår etter tiår pågikk grensetvisten.

I 1921 begynte daværende stortingsmann for Høyre, C. J. Hambro, på en strid som skulle komme til å pågå i tredivet år. Det fortelles at Hambro slåss mot alle norske utenriksministre, unntatt Halvdan Koht. Forholdet var at nesten alle ledende norske politikere ville at man skulle gi etter for britenes press for å få en kjedelig sak ut av verden. I etterkrigstiden dro Hambro kraftig til felts mot Einar Gerhardsen og fiskeriminister Reidar Carlsen. De ville gå med på et kompromiss med England. Men Hambro – som var overbevist om at Norge hadde retten på sin side – fikk stanset et hvert forsøk på forlik. Endelig måtte britene i 1949 i et forsøk på å få godtatt sine krav bringe saken inn for Den internasjonale Domstol i Haag.

Hambro var med i den delegasjon som ledet prosessen for Norge i Haag. Da prosedyren begynte var han 66 år. Men han var full av kamplyst og tenkte fremover på prinsipper som siden er godtatt: «Jeg vil også helst forelegge domstolen spørsmålet om ikke kyststatene også har rett til å verne gyteplassene – bankene – selv om de ligger utenfor 4-milsgrensen, hvis de geologisk hører landet til. Det gjelder norske livsinteresser – uten fiskeriene kan ikke befolkningen leve i Nord-Norge i fremtiden.»

«Den 18/12-1951 kom Haag-domstolens kjennelse. Den ga Norge medhold på alle punkter. En av dommerne uttalte siden at hadde det ikke vært for Hambro, hadde det aldri vært noen sak. Hambro følte dommen som en personlig tilfredsstillelse fordi den på et hvert punkt desavuerte britene. Selv Hambros uvenn Trygve Lie gratulerte. Han sendte en telegrafisk hilsen til Hambros frue, Gyda

Slåss mot. E. J. Hambro slåss mot Einar Gerhardsen om norske fiskerettigheter.

Christensen: «Gratulerer med Haagdommen. Den var hans sak fra først til sist».

I 1939 var det også en strid mellom Norge og Storbritania om vårt sjøterritorium. Norge ønsket å forandre en regel slik at opphold i norsk territorialfarvann skulle innskrenke seg til 24 timer, men England protesterte og påsto at 24 timers fristen bare skulle gjelde i havn, men at passasje forøvrig måtte være uten tidsbegrensning. England mente den gang at den britiske marine ville ha fordel av en slik fortolkning. Nygaardsvoldregjeringen bøyde seg for britenes press. Den engelske fortolkning ble stadfestet som regel for norsk sjøterritorium. Etter Altmark-affæren 16/2-40 var Storbritania frekk nok til å protestere mot at Norge hadde fulgt de regler som England hadde tvunget Norge til å innføre. I Aftenpostens morgennr. 24/2-40 står det: «Det viser seg altså at det er England som har fremtvunget den regel som mr. Chamberlain nu synes er urimelig».

John Sand